

УДК 631.1:658.155

Сурженко Н.В., к.е.н., доцент
Агєєва І.В., к.е.н., доцент
ТДАТУ

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ

Анотація. Автором досліджені теоретичні основи дії організаційно-економічного механізму управління конкурентоспроможністю підприємства та запропоновано напрямки організації його подальшого удосконалення.

Ключові слова: організація, організаційно-економічний механізм, управління, конкурентоспроможність, конкурентоспроможність підприємства.

Annotation

Raising of problem. In the conditions of market economy one of pressing questions for the leaders of enterprises there is forming of organizationally-economic mechanism which is able to provide management efficiency and competitiveness of enterprise.

Exposition of basic material. An Organizationally-economic mechanism of management an enterprise is an aggregate of organizational and economic levers (each of which peculiar own forms of administrative influence), which have influence on the economic and organizational parameters of control system by an enterprise, which assists forming and strengthening of organizationally-economic potential, receipt of competitive edges and efficiency of activity of enterprise on the whole.

Efficiency of functioning of the administrative system is largely determined by effectiveness of her orgware. For practical realization of this task the corresponding technological and skilled providing, creation of CASS, corresponding services, workplaces is needed.

Thus, it is possible to draw conclusion, that the organizationally-economic mechanism of control system by the competitiveness of enterprise presents the aggregate of subsystem, which represents the complex of actions from the increase of competition possibilities of enterprise.

As efficiency of functioning of any modern organization is determined by an amount, form, value and maintenance of her elements, by a mestome which they occupy in this type of the economic systems, and also existing between them relations, the estimation of конкурентно possibility plays a major role at determination of level of functioning and prospects of development of organizations. Thus, it is necessary to define the most rational method of construction of feed-back in the organizationally-economic mechanism of management of industrial enterprise a competitiveness for his effective functioning and development. Algorithm of management of enterprise a competitiveness worked out for this purpose.

Keywords: organization, organizationally-economic mechanism, management, competitiveness, competitiveness of enterprise.

Постановка проблеми. В умовах ринкової економіки одним з актуальних питань для керівників підприємств є формування організаційно-економічного механізму, що спроможний забезпечити ефективність управління і конкурентоспроможність підприємства. Механізм управління розглядають як складову частину системи управління, що забезпечує дієвий вплив на фактори, стан яких обумовлює результат діяльності об'єкту управління. При чому, якщо мова йде про внутрішні фактори управління підприємством слід використовувати поняття «механізму управління підприємством», якщо про зовнішні - «механізму взаємодії з іншими підприємствами і організаціями».

Оскільки природа внутрішніх факторів управління підприємством є різноманітною

(організаційні, структурні, технічні, економічні, адміністративні, матеріальні фактори), слід виділяти певні види механізмів управління. Основними видами механізмів управління виступають: організаційні, економічні, структурні механізми, механізми організації управління, технічні і адміністративні, інформаційні механізми та інші.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різноманітні аспекти цієї проблематики досліджено в наукових працях вітчизняних вчених, таких як Л.В. Балабанова, Т.Л. Безрукова, І.П. Булеєва, Л.С. Єгорова, А.А. Макаричева, Ю.Б. Іванова, Г.М. Скудара та інших авторів. У наукових роботах Г.М. Скудара обґрунтовано цілісну наукову концепцію підвищення конкурентних переваг підприємства.

Формулювання цілей статті. Дослідження теоретичних основ дії організаційно-економічного механізму управління конкурентоспроможністю підприємства та розробка напрямків організації його подальшого удосконалення.

Виклад основного матеріалу. Організаційно-економічний механізм управління підприємством - це сукупність організаційних і економічних важелів (кожному з яких властиві власні форми управлінського впливу), що чинять вплив на економічні і організаційні параметри системи управління підприємством, що сприяє формуванню та посиленню організаційно-економічного потенціалу, отриманню конкурентних переваг та ефективності діяльності підприємства в цілому. Механізм управління містить у собі такі компоненти, як: принципи і задачі управління, методи, форми і інструменти управління, організаційну структуру управління підприємством та його персонал, інформацію та засоби її обробки. В структурі організаційно-економічного механізму слід виділяти три системи: систему забезпечення, функціональну систему, цільову систему.

Система забезпечення організаційно-економічного механізму складається з підсистем правового, ресурсного, нормативно-методичного, наукового, технічного, інформаційного забезпечення управління підприємством. Організаційно-економічний механізм управління підприємством включає наступні основні функціональні підсистеми: планування, організації, мотивації, контролю та регулювання.

Цільова система організаційно-економічного механізму містить у собі цілі і основні результати діяльності підприємства, а також критерії вибору і оцінки досягнення певних цілей і результатів діяльності підприємства. Зміст кожної з систем та кількість підсистем в кожній з систем організаційно-економічного механізму управління підприємством залежить від типу підприємства, сфери і масштабів діяльності, ступеня впливу зовнішнього середовища і результатів діяльності підприємства та інших факторів. Таким чином, в якості організаційно-економічного механізму слід розглядати комплексну систему, що складається з сис-

теми забезпечення, функціональної та цільової системи, які містять певну сукупність організаційних і економічних важелів, які впливають на економічні і організаційні параметри системи управління підприємством з метою забезпечення ефективності управління і отримання конкурентних переваг [2].

Таким чином, збір необхідної інформації про ринок, конкурентному середовищі, діяльності підприємств - конкурентів, структуру і динаміку попиту, смаки і переваги споживачів для формування товарного асортименту, який відповідає вимогам ринку і задовольняє попит краще, ніж товар конкурента.

При цьому в рамках формування організаційно-економічного механізму забезпечення конкурентоспроможності підприємства необхідно враховувати як фактори саморегуляції ринку, так і особливості державного регулювання ринкових відносин.

Діагностика методів і засобів, що дозволяють підприємству підтримувати необхідний рівень конкурентоспроможності повинна спиратися на систему певних критеріїв фінансової, технічної, кадрової, організаційної та інформаційної забезпеченості.

У сучасних умовах ринкової економіки одним з нагальних і важливих пріоритетів у забезпеченні конкурентоспроможності підприємств є визначення основних аспектів стратегічного і тактичного планування маркетингу.

Найважливішою функцією механізму забезпечення конкурентоспроможності підприємств є захист від несприятливих умов ринкового середовища, які повинні передбачати розробку комплексу заходів з обмеження економічного ризику в діяльності підприємства.

При цьому розробка процедури передачі економічного ризику партнерам, проведення диверсифікації виробництва, розширення сфери маркетингових досліджень ринкового середовища, використання переваг інноваційних процесів та особливостей цінового регулювання попиту і пропозиції продукції – являють собою важливий блок проблем, що забезпечують високий рівень конкурентоспроможності підприємства.

Оцінку конкурентоспроможності підприємства можна проводити за наступними на-

пряма діяльність підприємства: торгово-виробнича діяльність, фінансова діяльність, організаційна та управлінська діяльність, кадрова робота та комерційна діяльність підприємства.

Таким чином, можна виділити три групи показників, що відображають рівень конкурентоспроможності підприємств:

показники фінансового стану;

показники економічної ефективності діяльності;

показники конкурентоспроможності підприємства [1].

Відмінною особливістю організаційно-економічного механізму управління конкурентоспроможністю підприємства є розробка принципово нової стратегії управління якістю продукції, що випускається, яка б мала значні конкурентні переваги на ринках збуту.

Ефективність функціонування управлінської системи значною мірою визначається дієвістю її організаційного забезпечення. Стосовно конкурентоспроможності це обумовлює необхідність розробки комплексно-цільових програм практичної реалізації організаційно-економічних, технічних заходів, які забезпечують досягнення запланованих завдань зі скорочення питомих затрат і зниження собівартості продукції як головного критерію успішної діяльності підприємства, збільшення обсягів виробництва і реалізації, отримання прибутку. При цьому важливо зазначити, що розробка таких програм повинна бути ітеративним процесом і здійснюватися поетапно, коли на кожному етапі проходить подальше розгортання програмних позицій і визначення нових планових завдань.

Активне використання сучасних методів бізнес-планування, корпоративного господарського, функціонально-вартісного аналізу та інших прогресивних інструментів удосконалення планово-аналітичної роботи безпосередньо сприяє вирішенню проблем підвищення конкурентоспроможності підприємства і його беззбитковій діяльності. Система управління конкурентоспроможністю підприємства складається з таких послідовних етапів:

координація та підвищення ефективної роботи структурних підрозділів

економічної служби з урахуванням вимог ринкових відносин і підприємницького менеджменту;

оновлення і впровадження господарського рахунку в систему внутрішньовиробничого стратегічного управління;

удосконалення економічної роботи відповідно до вимог комплексного підходу до кінцевих результатів господарювання;

підвищення оперативності підготовки і достовірності економічної інформації.

Такий підхід до вибору напрямів реорганізації системи економічної служби обумовлений об'єктивною необхідністю вдосконалення економічної політики підприємства в мінливих умовах господарювання. Реалізація цих заходів дасть змогу забезпечити якісно новий рівень управління витратами, формування цін на виготовлену продукцію, що позитивно вплине на підвищення конкурентних можливостей підприємства [4].

Для практичної реалізації цього завдання потрібне відповідне технологічне і кадрове забезпечення, створення автоматизованих систем, відповідних служб, робочих місць. Тобто йдеться про перехід на нові комп'ютерні технології, які дадуть змогу об'єднати в єдине інформаційне поле основні техніко-економічні служби підприємства з подальшим підключенням їх у мережу інших підрозділів, тобто створення такої інформаційної моделі підприємства, яка комплексно відображала б усі господарські операції, а також різноманітні зв'язки.

Висновки. Отже, можна зробити висновки, що організаційно-економічний механізм системи управління конкурентоспроможністю підприємства становить сукупність підсистем, яка відображає комплекс дій із підвищення конкурентних можливостей підприємства.

Оскільки ефективність функціонування будь-якої сучасної організації визначається кількістю, формою, значенням і змістом її елементів, місцем, яке вони займають в цьому виді економічних систем, а також існуючими між ними стосунками, оцінка конкурентоспроможності грає найважливішу роль при визначенні рівня функціонування і перспективах розвитку організацій. Таким чином, необхідно визначити найбільш раціональний спосіб побудови зворотного зв'яз-

ку в організаційно-економічному механізмі управління конкурентоспроможністю промислового підприємства для його ефективного функціонування і розвитку. Для цього розроблений алгоритм управління конкурентоспроможністю підприємства.

Основний акцент в цьому механізмі робиться на те, що організація «повинна робити», а потім - як це «краще зробити» шляхом усебічного обстеження і раціоналізації технологій виконання окремих етапів представленого механізму. При цьому необхідно знати, що треба зробити при кожному новому кроці процесу внесення змін. Цей процес може бути довгим, а іноді і дуже хворобливим для підприємства. Більшість етапів універсального алгоритму управління конкуре-

нтоспроможністю підприємства заснована на концепції ухвалення рішень як найважливішого виду управлінської діяльності.

Будь-яке рішення - вибір однієї альтернативи з декількох існуючих повинно бути прийнято в межах напрямів, заданих організацією. Незапрограмовані рішення потрібно в ситуаціях, які нові, внутрішньо не структуровані або пов'язані з невідомими чинниками.

Оскільки заздалегідь неможливо скласти конкретну послідовність необхідних кроків, слід наново розробити процедуру прийняття рішення, з яких власне і робиться вибір конкретного організаційного рішення у рамках цього виду діяльності.

Література:

1. Балабанова Я. В. Стратегічне маркетингове управління конкурентоспроможністю підприємств : навч. посібн. /Л. В. Балабанова, В. В. Холод. -К. : ВД "Професіонал", 2006. С. 332
2. Безрукова Т. Л. Управление конкурентоспособностью предпринимательской организации: монография / Т. Л. Безрукова, Е. И. Сапронов, С.С.Морковина-М.Издво "КноРус", 2008. -163 с.
3. Егорова Л. С. Управление конкурентоспособностью предприятия /Л, С. Егорова, А. А. Макарычев //Вестник Нижегородского университета им. Н.И, Лобачевского, 2008. - № 6. - С. 316-322.
4. Жаліло Я. А., Бабанін О. С, Белінська Я. В. Економічна криза в Україні: виміри, ризики, перспективи /Жаліло Я. А., Бабанін О. С, Белінська Я. В та ін. - К. : Вид-во "Національний ін-т стратегічних досліджень (НІСД) 2009. - 52 с.
5. Кузьмін О. Є., Долішній М.В., Булеев І.П. Конкурентоспроможність: проблеми науки і практики: монографія /Кузьмін О. Є., Долішній М.В., Булеев І. П. та ін. НДЦ індустріальних проблем розвитку НАН України, ХНЕУ. - Харків: ВД "ІНЖЕК", 2006. - 248 с.
6. Можарова Е. Е. Совершенствование организационно-экономического механизма управления конкурентоспособностью предприятия /Е.Е. Можарова // Вестник Государственного университета управления). - 2009. - № 13. - С. 297-302.